

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

ЖИТАР Максим Олегович

УДК 336.717.71.001.26:657.422.4

**ФІНАНСОВА ГНУЧКІСТЬ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ
В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ**

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Краматорськ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Донецькому національному університеті Міністерства освіти і науки України (м. Вінниця).

Науковий керівник –

доктор економічних наук, доцент
Кужелєв Михайло Олександрович,
Національний університет державної
податкової служби України (м. Ірпінь),
в. о. директора Навчально-наукового інституту
фінансів, банківської справи.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор **Васюренко Олег Володимирович**,
Харківська міська рада (м. Харків), радник міського голови з фінансових та
економічних питань;

кандидат економічних наук, доцент **Волкова Неля Іванівна**, Полтавський
національний технічний університет імені Юрія Кондратюка Міністерства освіти і
науки України (м. Полтава), доцент кафедри фінансів і банківської справи.

Захист дисертації відбудеться *30 червня 2015 року о 12:00* на засіданні
спеціалізованої вченої ради Д 12.105.03 у Донбаській державній
машинобудівній академії Міністерства освіти і науки України за адресою: 84313,
м. Краматорськ, вул. Шкадінова, 72, ауд. 1319.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Донбаської державної
машинобудівної академії Міністерства освіти і науки України за адресою: 84313,
м. Краматорськ, вул. Шкадінова, 72.

Автореферат розісланий *29 травня 2015 року*.

В. о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук, доцент

В. Г. Саєнко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний стан діяльності банків на ринку цінних паперів характеризується динамічним його розвитком, про що свідчать дані Національного банку України. Так, за останні десять років у динаміці сукупних активів простежувалося суттєве зростання. За період з 2004 по 2008 рр. їх приріст склав 157,2 %. Однак, незважаючи на істотне уповільнення збільшення величини банківських активів у 2009–2012 рр., з розгортанням фінансово-економічної кризи їх зростання склало 111,1 %. Разом з тим при загальному зростанні сукупних активів банків їх вкладення в цінні папери збільшувалися меншими темпами, а отже, вітчизняні банки все ще не достатньо уваги приділяють інвестиційній діяльності, зосереджуючись, як правило, на традиційних операціях і послугах.

З урахуванням необхідності активізації діяльності банків на ринку цінних паперів і створення умов для їх стабільного функціонування набувають актуальності розробка та впровадження заходів щодо забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. При цьому фінансова гнучкість має відображати наявність альтернатив і можливостей щодо формування та реструктуризації інвестиційного портфеля з позиції його обсягів, структури та рівня прийнятого ризику банком як інвестором в умовах дії інституціональних, адміністративних та ринкових обмежень на основі дохідності, ризику та ліквідності.

Вагомий внесок у дослідження даної наукової проблеми зробили вітчизняні та зарубіжні вчені: Г. Азаренкова, М. Алексєєв, О. Амоша, Т. Васильєва, О. Васюренко, О. Вовчак, Н. Волкова, В. Геєць, А. Гриценко, А. Дамодаран [*A. Damodaran*], О. Дзюблюк, Д. Кауфман [*D. Kaufman*], Дж. Кейнс [*J. Keynes*], О. Колодізєв, Т. Косова, М. Крупка, М. Кужелєв, Р. Ла Порта [*R. La Porta*], О. Лактіонова, С. Леонов, Б. Луців, Т. Майорова, Г. Марковіц [*H. Markowitz*], Я. Міркін, Д. Норт [*D. Nort*], С. Онишко, А. Пересада, Л. Примостка, С. Реверчук, О. Уільямсон [*O. Williamson*], А. Череп, У. Шарп [*W. Sharpe*], А. Шаститко та ін.

Проте, незважаючи на значну кількість наукових робіт у цій галузі, багато питань залишаються дискусійними і недостатньо розробленими, що не дозволяє ефективно забезпечувати фінансову гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків: не визначено сутності фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків та не доведено необхідності її формування; не вирішено методологічних питань формування заходів забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. Актуальність охарактеризованої проблематики зумовила вибір теми дисертації, її мету і завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до тематики науково-дослідних робіт кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету Міністерства освіти і науки України «Удосконалення фінансово-кредитних механізмів управління економічним розвитком України» (номер держреєстрації 0109U007300, 2009–2013 рр.), у межах якої автором розроблено концепцію забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків; «Механізм управління розвитком фінансово-інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання реального сектора економіки» (номер держреєстрації 0111U000407,

2011–2013 рр.), де здобувачем розроблено методичний підхід до вибору інвестиційної стратегії банків з урахуванням інституціональної гнучкості прийняття рішень, ринкових показників інвестиційної діяльності, макроекономічних факторів та інвестиційних можливостей банків.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розвиток теоретичних засад, розробка методичних положень і практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. Для досягнення зазначеної мети поставлено та вирішено такі завдання:

дослідити теоретичні підходи до фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків;

визначити теоретико-методичні засади забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків;

розробити концепцію забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків;

обґрунтувати склад критерії класифікації інституційних обмежень фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків;

удосконалити науково-методичний підхід до вибору інвестиційної стратегії на основі інституційної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків;

удосконалити науково-методичний підхід до оптимізації інвестиційного портфеля банку з урахуванням ринкової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності;

удосконалити науково-методичний підхід до оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків;

розвинути стратегію забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків.

Об'єктом дослідження є процеси прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та практичні аспекти забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження стали наукові розробки вітчизняних і зарубіжних учених, фундаментальні теоретичні положення економічної науки щодо забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків.

У процесі дослідження використано так загальнонаукові методи: системний підхід (для розробки концепції забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків); порівняльного та системного аналізу, синтезу, логічного узагальнення (для вивчення сутності фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків); групування і факторного аналізу (для виявлення факторів впливу на фінансову гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків і визначення особливостей управління даним процесом). Методи експертних оцінок, аналізу ієрархій, економіко-математичного моделювання покладено в основу розробки науково-методичного підходу до вибору інвестиційної стратегії банків з урахуванням інституційної гнучкості прийняття рішень. Із використанням методів кореляційно-регресійного аналізу вдосконалено

науково-методичний підхід до оптимізації інвестиційного портфеля з урахуванням ринкової гнучкості.

Інформаційну базу дисертації становлять законодавчі та нормативні акти, документи Національного банку України та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, матеріали Державної служби статистики України, статистичні та аналітичні матеріали Світового банку, фінансова звітність банків, матеріали науково-практичних конференцій і періодичних наукових видань, інформаційні ресурси мережі *Internet*.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертації вирішено важливу актуальну проблему щодо розвитку теоретико-методичного забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків, що дозволило одержати такі результати:

уперше:

запропоновано концептуальні положення забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків на засадах системного підходу, що об'єднує загальнонаукові та специфічні принципи, мету, завдання, елементи механізму їх реалізації, критерій ефективності, а також створює передумови забезпечення прибутковості інвестиційної діяльності банків з одночасним збільшенням можливостей реалізації виникаючих перспектив завдяки оптимізації рівня фінансової гнучкості прийняття рішень стосовно її ринкової, інституційної та адміністративної складових;

удосконалено:

науково-методичний підхід до вибору інвестиційної стратегії банків на основі інституційної гнучкості прийняття рішень із застосуванням методу аналізу ієрархії, який, на відміну від існуючих, ураховує вплив ринкових, макроекономічних факторів інвестиційної діяльності та інвестиційного потенціалу банків (ресурсного, резервного, результативного), а також дозволяє на підставі одержаної ієрархічної структури, залежно від класифікації портфелів і видів цінних паперів, обґрунтувати вибір стратегічних орієнтирів розвитку інвестиційної стратегії банку;

науково-методичний підхід до оптимізації інвестиційного портфеля завдяки обчисленню за допомогою методів кореляційно-регресійного аналізу ринкової гнучкості, який, на відміну від існуючих, при моделюванні оптимальної структури інвестиційного портфеля враховує систематичні, специфічні фактори ринкової гнучкості, а також ресурсний потенціал банку, що дозволяє сформулювати вектор розвитку залежно від знаходження фактичної прибутковості в додатній (від'ємній) області значень або за їх межами та забезпечити обґрунтованість у прийнятті управлінських рішень в інвестиційній діяльності банків як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі;

науково-методичний підхід до оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку, що, на відміну від існуючих, ураховує показники, які обираються з позиції оцінки, структури, якості та кількості підсистеми адміністрування банку (чисельний та якісний склад персоналу, ступінь централізації та децентралізації банку, тип організаційної структури, важливість і кількість прийнятих рішень у банку, ступінь контролю за процесами в банку), що дає можливість знизити транзакційні витрати та рівень інвестиційного

ризикау, підвищити прибутковість і якість прийнятих рішень, а також забезпечити постійний контроль за персоналом, задіяним в інвестиційних процесах банку;

дістали подальшого розвитку:

понятійно-категоріальний апарат, а саме надано авторське визначення поняття «фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків» як сукупності наявних альтернатив і фінансових можливостей для їх реалізації стосовно формування та реструктуризації інвестиційного портфеля з позиції його обсягів, структури та рівня прийнятого ризику банком як інвестором в умовах дії інституційних, адміністративних і ринкових обмежень;

теоретико-методичні засади забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень та її види, що виступили базисом для розробки концептуальних положень забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків, які ґрунтуються на визначенні способу досягнення альтернативних варіантів і можливостей подолання інституційних, ринкових та адміністративних обмежень;

класифікація інституційних обмежень фінансової гнучкості за ознаками формальності, яку доповнено специфічними для банківських та небанківських установ – учасників ринку цінних паперів, що дозволяє своєчасно попереджати та мінімізувати їх вплив і враховувати можливі прояви обмежень при формуванні інвестиційної стратегії банків;

стратегія забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків, яка, на відміну від існуючих, включає інструменти подолання інституційних, ринкових та адміністративних обмежень гнучкості прийняття рішень на рівні інвестиційного відділу банку при підготовці Інвестиційної декларації, що сприятиме підвищенню оперативності прийняття управлінських рішень.

Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні теоретичних і методичних узагальнень, висновків та рекомендацій дисертації для забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. Основні результати дослідження використано при апробації: механізму оптимізації інвестиційного портфеля з урахуванням ринкової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку ПАТ «Укрсоцбанк» (акт від 29.05.2014 № 06.701-186/12352); механізму оцінки та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку ПАТ «Перший Український Міжнародний Банк» (довідка від 03.06.2014 № ДНО-52/1).

Наукові результати дослідження використовуються також у навчальному процесі Донецького національного університету Міністерства освіти і науки України (м. Вінниця) при викладанні дисциплін «Банківська система», «Інвестиційний аналіз», «Інвестування», «Проектне фінансування», що підтверджується довідкою від 11.12.2014 № 24/1.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним дослідженням, у якому викладено авторський підхід до вирішення актуальної проблеми забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. Із матеріалів, опублікованих у співавторстві, використано лише ті, які належать особисто автору.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та висновки дисертації обговорювалися й отримали позитивну оцінку на міжнародних науково-

практичних конференціях: «Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика» (Суми, 2014, 2012 рр.); «Фінансовий і банківський менеджмент: досвід та проблеми» (Донецьк, 2013 р.); «Формування конкурентоспроможної національної економіки: світовий досвід та вітчизняні реалії» (Херсон, 2013 р.); «Фінансування інноваційного розвитку України: стан, проблеми та перспективи» (Київ, 2013 р.); «Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації та ефективності функціонування банківської системи України» (Тернопіль, 2013 р.); «Ключові аспекти наукової діяльності» (Польща, Перемишль, 2012 р.); «Посткризовий розвиток світової економіки та Україна» (Тернопіль, 2012 р.); «Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків» (Черкаси, 2012 р.); «Фінансовий і банківський менеджмент: досвід та проблеми» (Донецьк, 2012 р.); а також на всеукраїнській науково-практичній конференції «Реформування фінансової системи та стимулювання економічного зростання в нестабільності» (Одеса, 2011 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 22 наукові праці загальним обсягом 5,64 ум.-друк. арк., з яких особисто автору належить 5,12 ум.-друк. арк., з них 11 робіт у наукових фахових виданнях (у тому числі чотири статті – у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз) та 11 тез матеріалів конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (194 найменування на 21 сторінці), шести додатків (на 10 сторінках), містить 22 таблиці і 35 рисунків. Повний обсяг роботи становить 216 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків**» досліджено сутність фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків; проаналізовано доцільність формування фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків; розроблено концепцію забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків.

З урахуванням існуючих підходів, що визначають гнучкість з позиції різних економічних теорій, встановлено, що у фінансовій науці склався свій підхід, який розглядає гнучкість як здатність змінити структуру капіталу – можливість підприємства коригувати структуру капіталу залежно від умов функціонування. Обґрунтовано, що дана властивість відображає здатність системи до зміни своїх станів у відповідь на зміни факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, при яких не погіршується ефективність її функціонування. Для кращого розуміння сутності гнучкості розглянуто поняття «фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку» в широкому і вузькому сенсах. При цьому в широкому сенсі під фінансовою гнучкістю прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків слід розуміти різні можливості у прийнятті рішень у сфері інвестиційної діяльності; у вузькому – здатність змінити структуру і склад інвестиційного портфеля банку з мінімальними витратами та (або) втратою вартості

відповідно до мінливих умов реалізації інвестиційної діяльності банком з урахуванням дії ринкових, інституціональних й адміністративних обмежень.

На основі узагальнення наявних теоретичних здобутків та з урахуванням притаманних інвестиційній діяльності особливостей банків, що визначаються специфікою об'єкта інвестицій, сферою її реалізації, а також факторами впливу інституційного середовища, запропоновано три види фінансової гнучкості прийняття рішень: ринкова, інституційна та адміністративна (рис. 1).

Рис. 1. Види фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків

Незважаючи на те що фінансова гнучкість прийняття інвестиційних рішень безпосередньо залежить від таких параметрів, як прибутковість, ліквідність і ризик, вона є інтегральною характеристикою не найбільшого фінансового інструменту або їх портфеля, а особливістю процесу прийняття рішень.

Доведено, що ринкова гнучкість фактично поглинає властивість ліквідності активу як можливості термінової реалізації активу без відчутної втрати в його вартості. З урахуванням впливу цілого ряду факторів, які обмежують ліквідність інвестиційних активів, виділено такі, що є систематичними (ліквідність фондового

ринку) і специфічними (індивідуальні характеристики цінних паперів, фінансовий стан їх емітента). У свою чергу, інституційна гнучкість визначається загально-правовими, індикативно-правовими, контрактними, а також значною мірою неформальними обмеженнями, що обумовлюють швидкість і вартість реакції інвестиційної діяльності банку, її пристосування до мінливих умов макроекономічної кон'юнктури ринку. Адміністративна гнучкість передбачає організацію та адміністрування управлінських процесів, що спричиняє певні трансакційні витрати, витрати агентських конфліктів та ін. Наявність таких обмежуючих факторів обумовлює необхідність виділення адміністративної гнучкості прийняття рішень у даній сфері банківської діяльності.

На підставі розгляду фінансової гнучкості з позиції її видів встановлено необхідність формування фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків та розроблено класифікацію інституційних, ринкових й адміністративних обмежень. Запропонована класифікація, на відміну від існуючих, доповнена обмеженнями для банків як учасників ринку цінних паперів та всіх інших учасників ринку, які впливають на фінансову гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків та обмежують її альтернативність.

Для ефективного забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків на основі узагальнення досвіду різних наукових шкіл економічної теорії та з використанням системного підходу запропоновано концептуальні положення забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків, метою якої є захист реальної вартості власного капіталу банку від впливу інвестиційних ризиків завдяки впровадженню фінансової гнучкості (рис. 2).

Відповідно до концепції поставлені завдання можуть бути вирішені з використанням механізму, що включає: вибір інвестиційної стратегії на основі інституційної гнучкості прийняття рішень; оптимізацію банківського інвестиційного портфеля з урахуванням ринкової гнучкості; оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень.

У другому розділі «**Аналіз забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків**» удосконалено науково-методичні підходи до: вибору інвестиційної стратегії на основі інституційної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків; оптимізації інвестиційного портфеля банку з урахуванням ринкової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності; оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків.

Систематизація формальних та неформальних чинників й обґрунтування взаємозв'язку фінансової гнучкості з інвестиційними можливостями банків (ресурсними, резервними, результативними) дозволили вдосконалити науково-методичний підхід до вибору інвестиційної стратегії банків з урахуванням інституційної гнучкості прийняття рішень, ринкових показників інвестиційної діяльності, макроекономічних факторів та інвестиційних можливостей банків із застосуванням методу аналізу ієрархій, що дав змогу представити чіткий алгоритм даного процесу.

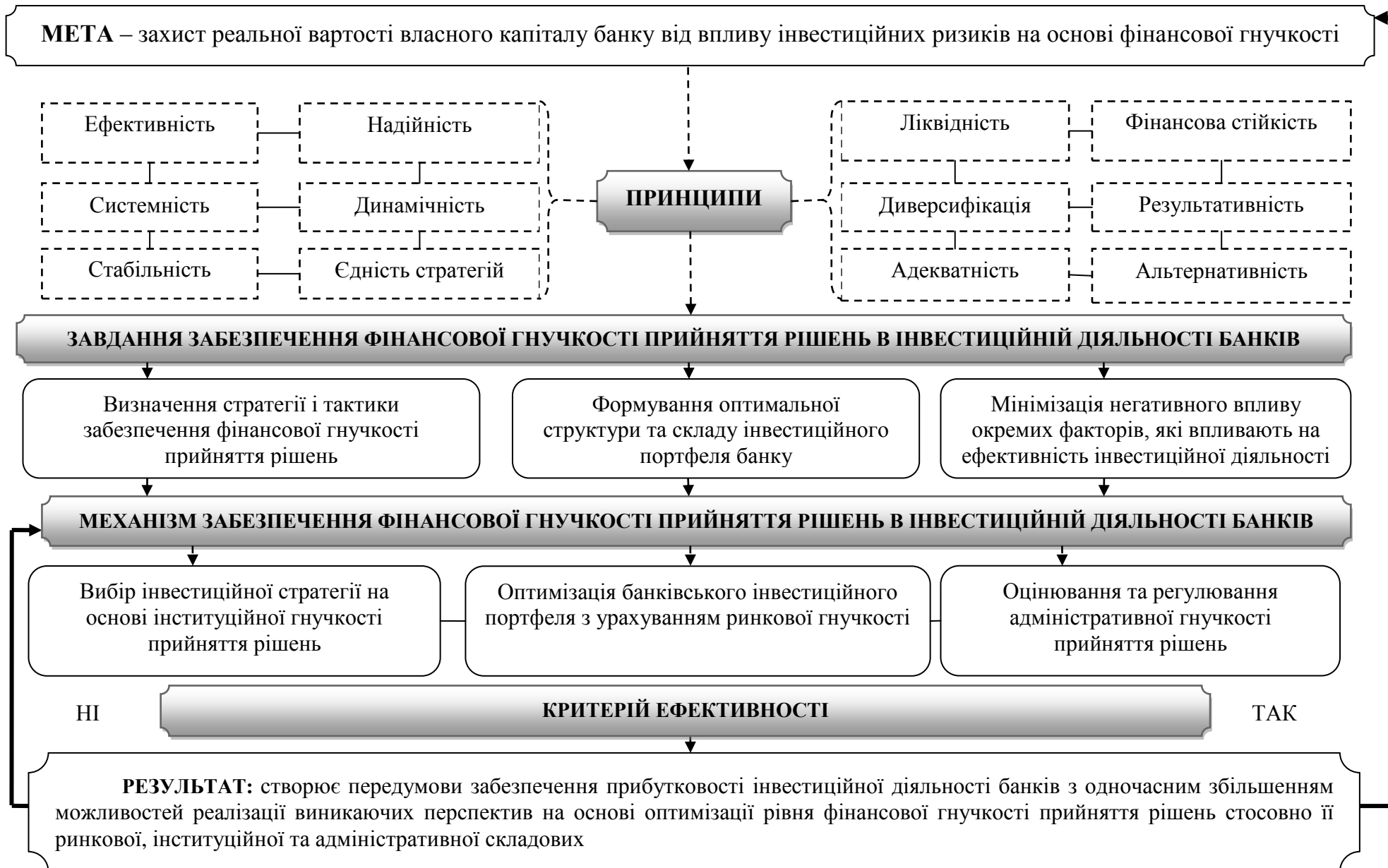

Рис. 2. Концептуальні положення забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків

Оснoву науково-методичного підходу становить побудова ієрархічної структури, яка складається з чотирьох етапів та починається з визначення методики вибору інвестиційної стратегії банків і класифікації факторів, що її обумовлюють. Кінцевим результатом побудови ієрархії є вибір оптимальних альтернативних варіантів відповідно до класифікації портфелів і видів цінних паперів. Дані портфелі класифіковані за такими принципами: державні та муніципальні облігації в портфелі банку з фіксованою прибутковістю і торговому портфелі; корпоративні облігації в портфелі з нефіксованою прибутковістю в розрізі різних галузей промисловості; акції в портфелі банку з нефіксованою прибутковістю в розрізі різних галузей промисловості; корпоративні облігації в портфелі цінних паперів на продаж. Визначення вагових коефіцієнтів (табл. 1) уможливило одержання інтегральної оцінки ступеня привабливості та відповідний вибір інвестиційної стратегії (P_l):

$$P_l = \sum_{i=1}^n s_{li} \cdot w_{li} \quad (1)$$

де s_{li} – i -й критерій оцінки l -ї інвестиційної стратегії; w_{li} – i -й ваговий коефіцієнт, відповідний критерію i ; n – кількість вибраних показників.

Таблиця 1

Третій рівень побудови матриці аналізу ієрархії для вибору інвестиційної стратегії

Критерій вибору	Ваговий коефіцієнт фінансових інструментів, частки од.		
	Облігації		Акції (w_i)
	внутрішньої державної позики і муніципальні (w_i)	корпоративні (w_i)	
Формальні універсальні обмеження			
1. Встановлення правил та стандартів на ринку цінних паперів	0,02	0,01	0,01
2. Захист прав кредиторів	0,05	0,03	
3. Захист прав інвесторів			0,04
4. Гарантії держави відносно умов здійснення інвестиційної діяльності	0,03	0,03	0,03
5. Вимоги до розкриття інформації	0,02	0,02	0,02
6. Обмеження з лістингу та делістингу цінних паперів	0,02	0,02	0,02
7. Формальні специфічні обмеження	0,08	0,06	0,07
8. Неформальні обмеження	0,02	0,01	0,01
Індикативно-правові обмеження			
9. Нормативи відкритих валютних позицій	0,03	0,01	0,01
10. Встановлення лімітів, що обмежують ринковий ризик	0,16	0,13	0,14
11. Звільнення від формування резерву	0,15		
12. Нормативи максимального розміру кредитного ризику		0,11	
13. Нормативи інвестування			0,16
14. Розрахунок резерву по цінних паперах у портфелі банку на продаж		0,13	
15. Обмеження на інвестиції в дочірні та інші організації, які є афілійованими до банку			0,05

Складено за розрахунками автора.

Одержані результати свідчать, що найбільш важливим фактором при виборі інвестиційної стратегії залежно від класифікації портфелів і видів цінних паперів є інституційна гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку, яка враховує показники інституційних обмежень, що впливають на формування довгострокових стратегій банку.

Для всіх фінансових інструментів найбільш значущим є встановлення лімітів, що обмежують ринковий ризик (0,13–0,16). Специфічні фактори полягають у такому: для облігацій внутрішньої державної позики – звільнення від формування резерву (0,15), для корпоративних облігацій – дотримання нормативів максимального кредитного ризику (0,11) і резервні вимоги відносно портфеля банку на продаж (0,13), для акцій – дотримання нормативів інвестування (0,16).

Серед ринкових факторів головне місце посідають показники прибутковості та ліквідності. Однак варто зауважити, що, обираючи стратегію, орієнтовану на вкладення переважно в акції, банк належну увагу приділяє оцінці рівня ризику. До менш значущих ринкових показників інвестиційної діяльності банку слід віднести процентні ставки, спред дефолту державних і корпоративних облігацій і премію за ринковий ризик для акцій, які становлять у середньому 5 % від загального обсягу всіх ринкових показників. Макроекономічні фактори мають однакову вагу для всіх цінних паперів. Найбільш важливими є показники темпу зростання ВВП та індексу інфляції. Таким чином, доведено, що реалізована з використанням методу аналізу ієрархії структура може бути основою вибору довгострокової стратегії з урахуванням інституційної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків.

При моделюванні оптимальної структури інвестиційного портфеля враховано систематичні (впливають на всі цінні папери, які обертаються на фондовому ринку, і вплив яких не можна усунути шляхом диверсифікації інвестицій), специфічні фактори ринкової гнучкості (визначаються індивідуальними характеристиками цінних паперів, фінансовим станом їх емітента), а також ресурсний потенціал банку, що дозволило сформувати вектор розвитку залежно від знаходження фактичної прибутковості в додатній (від'ємній) області значень і забезпечити обґрунтованість у прийнятті управлінських рішень в інвестиційній діяльності банків як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Доведено, що результатом оптимізації управління інвестиційною діяльністю банку є створення збалансованої структури інвестиційного портфеля за видами цінних паперів з урахуванням зовнішніх факторів ризику та ринкової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку (рис. 3).

Реалізація запропонованого науково-методичного підходу до оптимізації інвестиційного портфеля дозволила розробити параметри управління ринковою гнучкістю прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку. Ці параметри кількісно визначаються на основі величини помилки теоретичної прибутковості цінних паперів з урахуванням заданої імовірності та рівня несистематичного ризику.

З метою організації та адміністрування інвестиційних процесів у банку удосконалено науково-методичний підхід до оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку з

урахуванням показників, які обираються з позиції оцінки, структури, якості та кількості підсистеми адміністрування банку.

Рис. 3. Науково-методичний підхід до оптимізації інвестиційного портфеля з урахуванням ринкової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку

Запропоновану систему показників можна розглядати як індикатори оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку. Однак з огляду на те, що вони мають різноспрямований вплив на адміністративну гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку, доцільно їх інтегрувати в узагальнюючий показник

$$F_A = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \gamma_i \cdot K_i \quad (2)$$

де F_A – інтегральний показник адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку; K_i – стандартизовані значення ознак; γ – вагові коефіцієнти.

На основі системи показників адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку запропоновано концептуальну схему оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості, яка включає показники впливу на адміністративну гнучкість, фактори її забезпечення та очікувані результати. Реалізація даної схеми дозволила скоротити транзакційні витрати, збільшити прибутковість інвестиційної діяльності банку, знизити рівень інвестиційного ризику, підвищити якість прийнятих рішень, а також забезпечити постійний контроль за персоналом, задіяним в інвестиційних процесах банку.

У третьому розділі «**Науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків**» обґрунтовано доцільність формування факторів фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності; здійснено апробацію запропонованої моделі забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків на прикладі ПАТ КБ «Укрсоцбанк»; запропоновано стратегію забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків в Україні.

Критичний аналіз показників діяльності банків України на ринку цінних паперів підтвердив, що проблема залучення інвестицій є надзвичайно важливою для забезпечення стабілізації економіки. Несприятливі політичні та макроекономічні умови, антикризова політика в банківській сфері, а також використання усіх резервів для підвищення стабільності, надійності й ефективності банківської системи призвели до скорочення банківських вкладень в цінні папери з 2009 р. Аналіз наявних інституційних обмежень здійснено з використанням ранжування за альтернативною ознакою; розраховано рівень інституційної гнучкості прийняття рішень в Україні з урахуванням таких обмежень: за формальними універсальними обмеженнями – 28 %, формальними специфічними – 37, індикативно-правовими – 52 і неформальними – 31 %. Найвищий рівень інституційної гнучкості припадає на формальні специфічні (37 % за весь аналізований період) та індикативно-правові обмеження (54 %), що свідчить у цілому про досить лояльні нормативи та правила здійснення банківських інвестицій.

Практичну реалізацію моделі забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків здійснено за період 2007-2013 рр. на прикладі ПАТ КБ «Укрсоцбанк», який входить до десяти найбільших банків України. На підставі одержаних коефіцієнтів ринкової гнучкості та нормованих коефіцієнтів оптимізації визначено структуру цінних паперів за вартістю в інвестиційному портфелі ПАТ КБ «Укрсоцбанк» (рис. 4).

Оптимізація інвестиційного портфеля банку передбачає зменшення частки державних облігацій із 48,2 до 27,5 %, акцій – із 18,6 до 1,8 % за рахунок збільшення питомої ваги облігацій підприємств із 28,4 до 49,7 %, інших цінних паперів – із 4,8 до 21,1 %. На підставі апробації моделі забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків здійснено оптимізацію інвестиційного портфеля ПАТ КБ «Укрсоцбанк» з урахуванням прибутковості цінних паперів, величини несистематичного ризику та ринкової гнучкості, за результатами якої отримано економічний ефект у розмірі 83 тис. грн як різницю між загальним доходом інвестиційного портфеля за оптимальною структурою та

фактичною з урахуванням прибутковості цінних паперів та вартості портфеля у 5 млн грн.

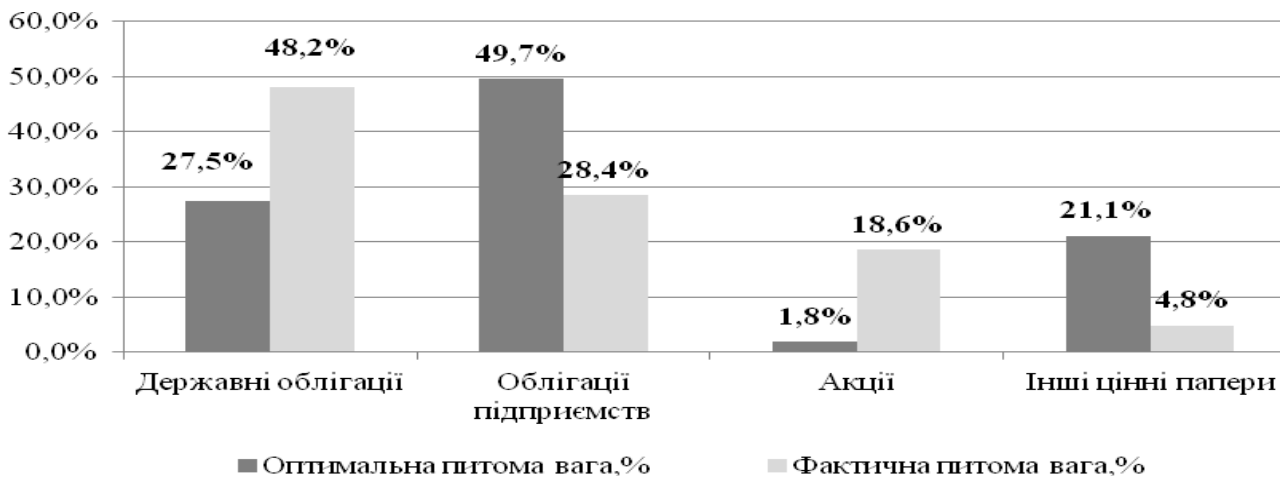

Рис. 4. Оптимальна і фактична питома вага цінних паперів у портфелі ПАТ «Укрсоцбанк» у 2013 р.

Запропонована стратегія забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків включає інструменти подолання інституційних, ринкових та адміністративних обмежень на рівні інвестиційного відділу банку. Підготовка Інвестиційної декларації банку сприятиме збільшенню кількості й обсягів інвестиційних операцій, зниженню інвестиційних ризиків, підвищенню ліквідності, прискоренню операційних процесів в інвестиційній діяльності. Реалізація інвестиційної декларації також дозволить підвищити обґрунтованість прийняття управлінських рішень, спростити процедури контролю, захисту прав інвесторів і кредиторів, розширити доступ до інформації.

ВИСНОВКИ

Основний науковий результат дисертації полягає у вирішенні важливого наукового завдання обґрунтування теоретичних, методичних і практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. При цьому одержано такі результати, які відповідають поставленій меті та завданням дослідження:

1. Доведено, що розвиток банків обмежується нерозвиненістю вітчизняного ринку цінних паперів, оскільки обсяги операцій і кількість цінних паперів, які обертаються на ринку, є незначними порівняно з іншими макроекономічними параметрами. Встановлено, що ринок акцій і облігацій на даний момент не здатен у необхідному обсязі забезпечити істотний прилив інвестицій у нефінансовий сектор економіки, тому для активізації діяльності банків на ринку цінних паперів буде доцільним упровадження заходів щодо забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень.

2. У результаті теоретичного аналізу наукових підходів до забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень, теорій і концепцій розвитку інвестиційної

діяльності банків розвинуто категоріально-понятійний апарат, а саме надано авторське визначення поняття «фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків» як сукупності наявних альтернатив і фінансових можливостей для їх реалізації щодо формування та реструктуризації інвестиційного портфеля з позиції його обсягів, структури та рівня прийнятого ризику. Визначення видів фінансової гнучкості прийняття рішень дозволило обґрунтувати необхідність її формування в діяльності банківських установ і запропонувати класифікацію інституційних, ринкових, адміністративних обмежень щодо її впровадження.

3. Визначено теоретико-методичні засади забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків, а саме розглянуто сутність фінансової гнучкості та виділено три її види (інституційну, адміністративну, ринкову), що уможливило підвищення ефективності використання адаптивних інструментів управління інвестиційними портфелями банків.

4. Запропоновано концептуальні положення забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків із використанням системного підходу дозволяє скоротити збитки від інвестиційної діяльності банків і збільшити можливості реалізації виникаючих перспектив на основі оптимізації рівня фінансової гнучкості прийняття рішень стосовно її ринкової, інституційної та адміністративної складових, а також фінансових показників.

5. Запропоновано класифікацію інституційних обмежень фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків, яка включає формальні специфічні, формальні універсальні, індикативно-правові та неформальні обмеження. Детальна класифікація цих обмежень дозволяє своєчасно попереджати і мінімізувати їх вплив та враховувати потенційні наслідки при формуванні інвестиційної стратегії банків.

6. Удосконалено науково-методичний підхід до вибору інвестиційної стратегії банків на основі інституційної гнучкості прийняття рішень, що дозволяє на підставі одержаної ієрархічної структури залежно від класифікації портфелів, видів цінних паперів та з урахуванням впливу ринкових, макроекономічних факторів інвестиційної діяльності й інвестиційних можливостей банків обґрунтувати вибір стратегічних орієнтирів розвитку інвестиційної стратегії банку.

7. Встановлено, що формування вектора розвитку залежно від знаходження фактичної прибутковості в додатній (від'ємній) області значень або за їх межами та забезпечити обґрунтованості у прийнятті управлінських рішень в інвестиційній діяльності банків як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі досягається при реалізації науково-методичного підходу до оптимізації інвестиційного портфеля з урахуванням ринкової гнучкості із застосуванням методів кореляційно-регресійного аналізу. На відміну від існуючих, при моделюванні оптимальної структури інвестиційного портфеля запропонований підхід враховує систематичні, специфічні фактори ринкової гнучкості, а також ресурсні можливості банку.

8. Удосконалено науково-методичний підхід до оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку, що враховує показники, які обираються з позиції оцінки, структури, якості та кількості підсистеми адміністрування банку. Із використанням сформованої концептуальної

схеми оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості можливо досягти таких результатів: знизити транзакційні витрати та рівень інвестиційного ризику; підвищити прибутковість і якість прийнятих рішень; забезпечити постійний контроль за персоналом, задіяним в інвестиційних процесах банку.

9. Розвинуто стратегію забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків, яка включає інструменти подолання інституційних, ринкових та адміністративних обмежень на рівні інвестиційного відділу банку. Збільшенню кількості й обсягів інвестиційних операцій, зниженню інвестиційних ризиків, підвищенню ліквідності, прискоренню операційних процесів в інвестиційній діяльності сприятиме підготовка Інвестиційної декларації банку, яка може значно спростити процедури контролю, захисту прав інвесторів і кредиторів, розширити доступ до інформації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Житар М. О. Вибір інвестиційної стратегії банку з урахуванням інституційної гнучкості прийняття рішень / М. О. Житар // Пріоритети формування фінансово-кредитного механізму сталого розвитку економіки України : моногр. / за ред. П. В. Єгорова. – Донецьк : Донбас, 2014. – С. 194–204 (0,5 ум.-друк. арк.).

2. Житар М. О. Інституційні обмеження гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків / М. О. Житар // Теоретико-методологічні основи дослідження процесів формування стратегії сталого розвитку соціально-економічної системи в умовах інтеграції та глобалізації : моногр. / заг. ред. І. Ю. Швець. – Сімферополь : ДІАЙПІ, 2013. – С. 125–132 (0,4 ум.-друк. арк.).

Публікації у наукових фахових виданнях

3. Кужелев М. О. Оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків / М. О. Кужелев, М. О. Житар // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.9. – Львів, 2014. – С. 328–337 (0,35 ум.-друк. арк.). *Особистий внесок : запропоновано показники оцінки адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків (0,18 ум.-друк. арк.).*

4. Житар М. О. Аналіз факторів формування гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків України / М. О. Житар // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.6. – Львів, 2014. – С. 208–216 (0,5 ум.-друк. арк.).

5. Житар М. О. Вибір інвестиційної стратегії банку на основі методу аналізу ієрархії / М. О. Житар // Бізнес Інформ.¹ – 2014. – № 2. – С. 342–347 (0,5 ум.-друк. арк.).

6. Лактионова А. А. Институциональная гибкость принятия решений как основа выбора инвестиционной стратегии банка / А. А. Лактионова, М. О. Житар // Економічний часопис – XXI². – 2013. – № 5–6 (1). – С. 49–52 (0,15 ум.-друк. арк.). *Особистий внесок : виконано оцінку рівня інституційних обмежень інвестиційних*

¹ Входить до реферативних наукометричних баз даних: Index Copernicus, Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, Російського індексу наукового цитування (РІНЦ), Directory of Open Access Journals.

² Входить до реферативних наукометричних баз даних: Scopus, EBSCOhost, Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, C.E.E.O.L., INFOBASE INDEX, RISC.

рішень банків в Україні (0,10 ум.-друк. арк.).

7. Лактионова А. А. Концепция управления гибкостью принятия решений в инвестиционной деятельности банков / А. А. Лактионова, М. О. Житарь // *Бізнес Інформ*.¹ – 2013. – № 1. – С. 270–276 (0,3 ум.-друк. арк.). *Особистий внесок : розроблено концепцію управління гнучкістю прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків (0,15 ум.-друк. арк.).*

8. Житарь М. О. Оптимизация инвестиционного портфеля с учетом рыночной гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банка / М. О. Житарь // *Финансы. Учет. Банки.* – 2013. – № 19. – С. 99–112 (0,5 ум.-друк. арк.).

9. Житарь М. О. Сущность и виды гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банков / М. О. Житарь // *Економіка і організація управління.* – 2012. – № 1 (11). – С. 80–89 (0,5 ум.-друк. арк.).

10. Laktionova A. A. Decision-making flexibility in the banks' investment activity and its institutional limitations / A. A. Laktionova, M. O. Zhytar // *Актуальні проблеми економіки*³. – 2012. – № 11 (137). – С. 189–199 (0,3 ум.-друк. арк.). *Особистий внесок : досліджено структуру факторів впливу на прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків та їх фінансову гнучкість (0,15 ум.-друк. арк.).*

11. Житарь М. О. Сравнительный анализ моделей регулирования инвестиционной деятельности коммерческих банков / М. О. Житарь // *Финансы. Учет. Банки.* – 2011. – № 1 (17). – С. 185–194 (0,5 ум.-друк. арк.).

Матеріали наукових конференцій

12. Житарь М. О. Аналіз активності банків на ринку цінних паперів / М. О. Житарь // *Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : зб. тез доп. ІХ Міжн. наук.-практ. конф. (22–23 трав. 2014 р., м. Суми).* – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – С. 46–48 (0,08 ум.-друк. арк.).

13. Житарь М. О. Аналіз ліквідності фондового ринку України / М. О. Житарь // *Фінансування інноваційного розвитку України : стан, проблеми та перспективи : матер. Міжн. наук.-практ. конф. (7 лист. 2013 р., м. Київ).* – К. : КНЕУ, 2013. – С. 151 – 153 (0,08 ум.-друк. арк.).

14. Житарь М. О. Оценка неформальных ограничений институциональной гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банка / М. О. Житарь // *Формування конкурентоспроможної національної економіки : світовий досвід та вітчизняні реалії : матер. Міжн. наук. конф. (19–20 квіт. 2013 р., м. Херсон).* – Херсон : ВД «Гельветика», 2013. – С. 190–192 (0,08 ум.-друк. арк.).

15. Житарь М. О. Оценка уровня институциональной гибкости инвестиционных решений банков в Украине / М. О. Житарь // *Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації та ефективності функціонування банківської системи України : матер. Всеукр. наук. конф. студ., аспірантів та молод. вчених (19–20 бер. 2013 р., м. Тернопіль).* – Тернопіль : «Вектор», 2013. – С. 167–169 (0,08 ум.-друк. арк.).

³ Входить до реферативних наукометричних баз даних: SciVerse Scopus by Elsevier, Index Copernicus, EBSCOhost, Ulrich's Periodicals Directory, EconLit, Cabell's Directories, ABI/Inform (by ProQuest).

16. Житарь М. О. Факторы формирования выбора инвестиционной стратегии банка / М. О. Житарь // Финансовый и банковский менеджмент : опыт и проблемы : матер. XIV Междунар. научн. конф. студ. и молод. ученых (21–22 нояб. 2013 г., г. Донецк). – Донецк : «Юго-Восток», 2012. – С. 93–94 (0,08 ум.-друк. арк.).

17. Житарь М. О. Аналіз ризикованості інвестиційної діяльності банків / М. О. Житарь // Посткризовий розвиток світової економіки та Україна : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молод. вчених (22–23 бер. 2012 р., м. Тернопіль). – Тернопіль : «ТНЕУ», 2012. – С. 239–242 (0,17 ум.-друк. арк.).

18. Житарь М. О. Роль гнучкості у прийнятті рішень в інвестиційному процесі банків / М. О. Житарь // Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків : зб. тез VII Міжн. наук.-практ. конф. (18–19 жовт. 2012 р., м. Черкаси) – Черкаси: ЧІБС УБС НБУ, 2012. – С. 75–78 (0,13 ум.-друк. арк.).

19. Житарь М. О. Систематичні та специфічні фактори ринкової гнучкості інвестиційної діяльності банку / М. О. Житарь // Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : зб.тез VII Міжн. наук.-практ. конф. (24–25 трав. 2012 р., м. Суми). – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – С. 59–60 (0,08 ум.-друк. арк.).

20. Житарь М. О. Концептуальные аспекты гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банка / М. О. Житарь // Финансовый и банковский менеджмент : опыт и проблемы : матер. XIV Междунар. научн. конф. студ. и молод. ученых (21–22 нояб. 2012 г., г. Донецк). – Донецк : «Юго-Восток», 2012. – С. 106 – 107 (0,08 ум.-друк. арк.).

21. Житарь М. О. Анализ методических подходов к определению сущности инвестиционной деятельности банков/ М. О. Житарь // Kluczowe Aspekty Naukowej Dzialalnosci : Materialy VIII Miedzynarodowej Naukowi-Prakrycznej Konferencji (7–15 stuc. 2012 г., Przemysl). – Przemysl : Nauka I studia, 2012. – С. 35–40 (0,20 ум.-друк. арк.).

22. Житарь М. О. Современное состояние инвестиционного портфеля ценных бумаг банков Украины/ М. О. Житарь // Реформування фінансової системи та стимулювання економічного зростання в нестабільності : матер. Міжн. наук.-практ. конф. (15–16 квіт. 2011 р., м. Одеса). – Одеса : ГО «Центр економічних досліджень та розвитку», 2011. – С. 73–75 (0,08 ум.-друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Житарь М. О. Фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Донбаська державна машинобудівна академія Міністерства освіти і науки України, Краматорськ, 2015.

Дисертацію присвячено дослідженню й обґрунтуванню теоретико-методологічних основ забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. Розвинуто категоріально-понятійний апарат щодо визначення сутності поняття «фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків»; обґрунтовано необхідність та визначено проблеми формування фінансової гнучкості прийнятті рішень в інвестиційній діяльності банків; запропоновано класифікацію інституційних, ринкових та адміністративних

обмежень. Розроблено концепцію забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності, що об'єднує загальнонаукові та специфічні принципи, мету, завдання, елементи механізму їх реалізації, а також критерій його ефективності. Удосконалено науково-методичний підхід до вибору інвестиційної стратегії банків. Обґрунтовано науково-методичний підхід до оптимізації інвестиційного портфеля з урахуванням ринкової гнучкості, із застосуванням методів кореляційно-регресійного аналізу. Доведено доцільність запровадження вдосконаленого науково-методичного підходу до оцінювання та регулювання адміністративної гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банку. Обґрунтовано доцільність формування факторів фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків. Здійснено апробацію моделі забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків на прикладі ПАТ КБ «Укрсоцбанк». Розвинуто стратегію забезпечення фінансової гнучкості прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків.

Ключові слова: фінансова гнучкість прийняття рішень, інвестиційна діяльність банку, інституційна гнучкість, ринкова гнучкість, адміністративна гнучкість, стратегія забезпечення фінансової гнучкості.

АННОТАЦІЯ

Житарь М. О. Финансовая гибкость принятия решений в инвестиционной деятельности банков. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – деньги, финансы и кредит. – Донбасская государственная машиностроительная академия Министерства образования и науки Украины, Краматорск, 2015.

Диссертация посвящена разработке теоретических, методических и практических рекомендаций по обеспечению финансовой гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банков.

Современное состояние деятельности банков на рынке ценных бумаг характеризуется динамичным его развитием, о чем свидетельствуют данные Национального банка Украины. За период с 2004 по 2008 г. прирост совокупных активов составил 157,24 %, и, несмотря на существенное замедление увеличения величины банковских активов в 2009–2012 гг., с начала кризиса данный показатель составил 111,10 %. В тоже время, вопреки заметным темпам роста вложений банков в ценные бумаги, удельный вес инвестиций в ценные бумаги в составе активов банков за 2002–2014 гг. имел негативную тенденцию. Это дает право утверждать, что отечественные банки не уделяют должного внимания инвестиционной деятельности, в основном сосредотачиваясь на традиционных операциях и услугах.

Обосновано, что гибкость отражает способность системы к изменению своих состояний в ответ на изменения факторов внешней и внутренней среды, при которых ухудшается эффективность ее функционирования. Исходя из этого, для лучшего понятия сущности гибкости, рассмотрена категория финансовой гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банка. При этом в широком

смысле под финансовой гибкостью принятия решений в инвестиционной деятельности банков следует понимать свободу принятия решений в области инвестиционной деятельности с позиции ее объемов, структуры, оперативности и уровня принимаемого риска банка как инвестора. В узком смысле этот термин будет означать способность изменения структуры и состава инвестиционного портфеля банка с минимальными затратами и (или) потерей стоимости в связи с меняющимися условиям реализации инвестиционной деятельности банком с учетом действия рыночных, институциональных и административных ограничений. В рамках исследования выделены три вида финансовой гибкости принятия решений: институциональная, рыночная и административная.

Предложены концептуальные положения обеспечения финансовой гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банков на основе системного подхода определяет общенаучные и специфические принципы, цель, задачи, элементы механизма их реализации, а также критерий эффективности, который позволяет снизить величину убытков в инвестиционной деятельности банков и одновременно с этим повысить возможности реализации возникающих перспектив на основе оптимизации уровня финансовой гибкости принятия решений в части ее институциональной, рыночной и административной составляющих.

Усовершенствован научно-методический подход к выбору инвестиционной стратегии банков с учетом институциональной гибкости принятия решений с применением метода анализа иерархии, учитывающий влияние рыночных, макроэкономических факторов инвестиционной деятельности и инвестиционного потенциала банков (ресурсного, резервного, результативного).

Обоснован научно-методический подход к оптимизации инвестиционного портфеля с учетом рыночной гибкости с использованием методов корреляционно-регрессионного анализа, который, в отличие от существующих, при моделировании оптимальной структуры инвестиционного портфеля учитывает систематические, специфические факторы рыночной гибкости, а также ресурсный потенциал банка, что позволяет сформировать вектор развития в зависимости от нахождения фактической доходности в положительной (отрицательной) области значений или за их пределами и обеспечить обоснованность в принятии управленческих решений в инвестиционной деятельности как в краткосрочной, так и в долгосрочной перспективе.

Доказана целесообразность разработки научно-методического подхода к оценке и регулированию административной гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банка, учитывающего показатели, которые выбираются с позиции оценки, структуры, качества и количества подсистемы администрирования банка: численный и качественный состав персонала, степень централизации и децентрализации банка, тип организационной структуры, важность принятых решений в банке, степень контроля над процессами в банке, что дает возможность снизить транзакционные издержки, уровень инвестиционного риска, повысить прибыльность и качество принимаемых решений, а также обеспечить постоянный контроль над персоналом, задействованным в инвестиционных процессах банка.

Согласно результатам анализа обоснована целесообразность формирования

факторов финансовой гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банков. Осуществлена апробация модели обеспечения финансовой гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банков на примере деятельности ПАО КБ «Укрсоцбанк». Предложена стратегия обеспечения финансовой гибкости принятия решений в инвестиционной деятельности банков.

Ключевые слова: финансовая гибкость принятия решений, инвестиционная деятельность банка, институциональная гибкость, рыночная гибкость, административная гибкость, стратегия обеспечения финансовой гибкости.

SUMMARY

Zhytar M. O. Financial flexibility of decision-making in the banks' investment activity. – As a manuscript.

The thesis for obtaining the Degree of Candidate of economics on the specialty 08.00.08 – money, finances and credit. – Donbass State Engineering Academy of Ministry of Education and Science of Ukraine, Kramatorsk, 2015.

The thesis deals with the rationale and the theoretical and methodological foundations of the financial flexibility of decision-making in investment banking. In this paper we developed a scientific categorical apparatus in terms of defining the essence of the concept of «financial flexibility of decision-making in investment banking», identified problems feasibility of formation of the financial flexibility of decision-making in investment banking, and proposed a classification of institutional, market and administrative constraints. The paper presents the concept of providing the financial flexibility of decision-making in investment activity, combines general scientific and specific principles, goals, objectives, elements of the mechanism of their implementation, as well as a criterion for its effectiveness. Methodical approach to the choice of investment strategy of banks. Methodical approach to the optimization of the investment portfolio based on market flexibility based on the application of regression analysis. The expediency of introducing developed methodical approach to the assessment and management of administrative flexibility in decision-making investment bank. Based on analysis of the expediency of factors in the formation of financial flexibility of decision-making in investment banking. Conducted testing of the proposed model to ensure the financial flexibility of decision-making in investment banking based on PJSC «Ukrsotsbank». The proposed strategy to ensure the financial flexibility of decision-making in investment banking.

Keywords: financial flexibility of decision-making in the banks' investment activity, institutional flexibility, market flexibility, administrative flexibility, strategy to ensure financial flexibility.

Підписано до друку 26.05.2015р. Формат 60×84 1/16
Ум. друк. арк. 0,9. Друк лазерний. Зам. № 305 Накл. 100 прим.

Видавець і виготовник
Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Шкадінова, 72.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №1633 від 24.12.2003